

růstající průměr celé souhry; vedle ní pak sl. A d a m c o v á v sestře Waylandové a pí Frýdová-Dohnalová ve Stelle.

J. L. F. OSTRAVSKÝ GRAFIK J. SLÁDEK vydal vlastním nákladem 10 dřevorytů, tištěných Krylem a Scottim v Novém Jičíně. Je to především zachycení sociálních motivů ostravského kraje, vytvořených sugestivně s tíživou pochmurností, kde Odpouštění železa z vysoké pece, Odpích u vysoké pece, V hospodě, Po šichtě domů, Zebráci na říšském mostě, Haldary (t. j. uhlobaronky, sbírající uhlí na haldách), Pensisté, jsou obrazy působící jen náznakovostí bez podrobného zpracování. Ostatní dřevoryty s náměty krajinnými (U Ostravice v Ostravě, Slezskoostravský zámek, Starý kostel v Ostravě) ukazují zase jen strohost a téměř nepřístupnost jeho grafické práce.

—zb—
Z NOVÉHO MĚSTA NA MORAVĚ. 29. prosince 1929 sehrál dram. odbor. spolku akademiků Horák F. Langra: Obrácení Ferdise Pištory. Režie: Rudolf Puchýř. Výprava: Vincenc Makovský. Divadlo z technických důvodů muselo být nacvičeno během jednoho týdne. Kvapné studium samozřejmě zanechalo stopy, ale ne vážné — naopak, máme-li věc soudit podle té krátké doby, s ochotnickým materiálem by za tu dobu nesvedla nic žádná velká scéna. R. Puchýř se ujal své úlohy s vážnou svědomitostí. Přes všechnu nepřízeň okolností, přes všechny překážky (jak to ani na malém městě bez překážek nejde) dopadl jeho režisérský debut natolik, abychom oprávněně věřili, že za normálních okolností vytvoří dílo hodnotné, rovné práci svých předchůdců a dokonce originálnější podání, samostatné, na předchůdcích nezávislé. Prvé jednání nebylo zladěno bezvadnou souhrou, osoba Rosenštoka v podání Koudeiově byla nemožná. Pokud má tady režie vlnu, je to obsazení úlohy. Druhé jednání režijně bylo skvělé a herecky dobré. Druhé jednání vůbec bylo nejlepší. Ve třetím jednání nezmohl herci lyrickou dosti bezvýraznou pasáž a na závěru dokonce gradace podání selhává. Ale zde můžeme klidně říci, že Langer projektoval zakončení hry naprosto nedělavelně. Ferdise Pištora — O. Pleva, nastudoval svoji úlohu pečlivě až pedantsky a proto gesta, která měla typisovat pražského kasaře, se mu místy zvrhla v jednostranně standardní portrét. Přes to jeho role byla z nepečlivěji režirovaných. Abychom jmenovali dobře dělané role: Sestra Tereza — Libuše Švandová, Boh. Pleva — důstojník A. S. prof. Kosterka, tato úloha byla snad nejvíce nabíta životem a výborná jako karikatura, spolu s Puchýřovým starým Pištorem, Irma, knize a Faltys (R. Černá, K. Čech a K. Kovář) se také reprezentovaly jako dobré ochotnické výkony. Koudeila, který byl nemožný jako Rosenštok, zklamal i jako Dostaal. Připomínáme, že tu bylo nešťastné obsazení — v jiných kusech, na př. v Revisorovi i v Loupežníkovi se Koudeila dobře osvědčil. Výprava Vincence Makovského dávala celému scénickému prostředí teplý kolorit. Máme-li vyjádřit vztah k ději, lépe snad změřiti poměr prostoru, barvy a slova, napadá nám srovnání ilustrace Toyen k Vančurově Pekaři Marhoulovi. Totiž — zdánlivě neměla scéna nic společného se střízlivou, místy i suše realistickou scénou Langrovou, ale právě chceme tím zdůraznit její plus. Scéna V. Makovského byla komedie prostoru, konstrukce a barvy. Nebyla realizací, ale ilustrací v nejlepší slova smyslu, čili opravdovým výtvarným doprovodem. Líšila se svojí originalitou od scén, jež byly jím i jiným v Novém Městě vytvořeny. Oč krásnější byla tato originální komposice bez všech nároků na logický proces představitelství realistického či symbolického kontaktu s kusem, jako to bývá u Vinohradského či Národního divadla, kde dekorace se dosud nevymanily z podružného úkolu kulis, jako omezení jevištního prostoru a jsou to ve většině případů bezdůležité neúspěšné kůže. Celkový soud: Vánoční scéna režijně i výtvarně vyniká kladně a to s radostí zaznamenáváme.

Hodnotnou ozdobou Nov. Města je busta Josefa Šimka od Vincence Makovského (rodáka novoměstského a žáka Stursova) ve vestibulu národních a občanských škol v Novém Městě. Hodnotit odborně toto krásné dílo moderního sochařství není naším úkolem — konstatujeme pouze s radostí, že konečně zase jednou něco, čím se může Nové Město opravdu pochlubit. V. Makovský upozornil na sebe již na výstavě S. v. u. Mánes v Praze a Musalon v 9. čísle zdůrazňuje, že jeho vystavený relief vyniká vysoko nad běžnou fakturu. Píše doslova ... Dílo je výsledkem opravdu vážně evropsky orientovaného sochaře. Pevně skloubené hmoty, stavba trochu těžkopádná, ale logická a harmonická. Instalace této dobré plastiky, kterých je takový nedostatek od smrti Guttreundovy, nebyla však důstojná jejich vynikajících kvalit ... Homo Quidam. PORTRÉT RAKOUSKÉHO BYROKRATA.

Jsmo dnes dál?
Kdo nezná rakouského úředníka s jeho obrovskou nesevědomitostí, posedlého dychtivostí strhnouti na sebe veškeru moc, proradného nahoru i dolů, nevázaného žádným mravním pocitem, tohoto groteskního tyрана, jenž se smí odvážit všeho, jelikož se nemusí z ničeho zodpovídati, protože zůstává vždy anonymním, protože ho nelze nikde popadnouti, protože ho nic nevíže, ani smysl pro právo, ani cit pro povinnost, ani láska k vlasti, ani zřetel na stát, ani strach před lidem a protože tomuto strašlivému zjevu obľudu zcela bez morálky narůstá hned tisíc hlav za jednu, jež se mu urazí, kdo ho nezná, nemůže nikdy pochopit nic z toho, co se u nás koná každý den. U nás se koná každý den na novo triumf dvorního rady nad Rakouskem.
Hermann Bahr.

L. Válka:

Poznámky o dnešním Sokolstvu.

Sokolstvo říká, že v jeho poslání dlužno spatřovati úkol čistě kulturní. Spadá tedy v okruh zájmů tohoto listu, tím spíše, že Sokolstvo podle vlastních slov chce býti vůdcem národa a životním názorem československého člověka. Rozsah těchto glos je vymezen již nadpisem, vztahuje se na dnešní Sokolstvo a jeho současný program, jak se na něm usnesl VII. valný sjezd Českosl. obce sokolské v Praze 7. a 8. prosince 1924.

Ani slova proti tělovýchovnému systému Tyršovu, jehož soustava je vhodně doplňována sportem. Nebudu se ani zabývati vzdělávací činností S., neboť je vzorem, jaká nemá býti »lidová« výchova. Stál by snad za ocenění boj proti alkoholismu, kdyby sokolské časopisy neinserovaly dobrá vína a výborné ležáky. Spočívá totiž vzdělávací činnost namnoze v evokaci minulosti a v poslední době v zakládání dramatických odborů a otvírání kin, z nichž některá jsou dobře vedena.

Přejdu-li ještě všeobecné mluvení o pravdách, proti kterým nikdo není, o mravnosti, spravedlnosti atd., neboť jsou to slova tak široká a kulatá, že mohou býti vykládána jako písmo svaté (co je liberálovi právem a mravností, je často socialistovi bezprávím a nemravností), máme před sebou čistě politický program. Bude mi tedy psáti o kultuře jako plášti a nástroji největší české politické organizace. Není třeba veliké námahy k tomu, abychom pochopili, že S. není tím, čím se zdá býti a zač se vydává. Podstata nemění se formou, i strana, která si dá název »nepolitická«, je přece jenom politickou stranou. Tam, kde se určuje poměr ke státu, vládě, kde se řeší otázka sociální atd., hájí určitá linie, není přece kulturně-politicky informativní práce. Najdou se snad lidé, kteří řeknou, že S. nekandiduje, tedy že není politický. Těm cituji profesora JUDra Dobroslava Krejčího (Učebnice zemědělské politiky, strana 2 a 6):

»Politikou v nejširším slova smyslu je každá snaha upravit jisté poměry podle něčích zájmů, pokud se úprava ta dotýká zájmů veřejných. Způsob, jak, čili cesty, kterými se subjekt politiky snaží jisté poměry upravit podle něčích zájmů, může býti různý, aniž to mění podstatu politiky.«

Vyloučíme-li některé strany a programy, utváříme-li názory na věci veřejné, neinformujeme, ale bojujeme. Už to, že hájím některou formu státu, a ta je vždy politická, vyplývá z mého politického přesvědčení, neboť stát, jak víme, jest vrchním majitelem společenské moci donucovací. S. dává dokonce na srozuměnou, že se nebude rozpakovati i násilně zakročiti proti všem nepřátelům, i vnitřním. Politika je pak nejen v tom, co se říká, ale i v tom, co se neříká. Posuzováno podle svých záměrů S. vychovává mužnost a brannost ne národa, ale jen některých jeho tříd, které se staví ne za národ, ale za určitý politický režim. Lidovci i marxisté jsou členy národa. Přecházím vyjadřování S. o politických poměrech Ruska, nezáleží na tom, jak se vyjadřuje, běží o to, že se vyjadřuje a tím politisuje. K určení politicko-hospodářské orientace je také nutno všimnouti si lidí, kteří tvoří kádr členstva. Nejde o popřevratové vlastence, kteří tvoří dvě třetiny členstva, jako o fakt, že hlavní část členstva tvoří dobře situovaní nebo aspoň k lepší společnosti se počítající lidé. Myslíte, že by v Sokole byli lidé, kdyby byl jejich zájmům, o nichž nemůžeme pochybovati, nebezpečný? Omlouvati se, že se nezabývám jen ideami, nemusím, uvědomíme-li si, že realizování programu určují funkcionáři. Kulturní program je S. jen nástrojem, nerad bych jej porovnával s německým kulturträgrovtvím, za nímž v zápětí kráčelo politické opanování. Kultura vůbec a literatura zvlášť, mají vždy veliký význam politický. O kultuře, její funkci myslí se dnes sociologicky.

S. říká, že odmítá snahy činiti z výchovy tělesné složku výchovy politicko-stranické, ale je stejně politický jako DTJ a Orel. Shrnuji: S. jako subjekt stmeluje všechny liberalistické strany; dá se mluvit o S. a politických stranách v pozadí. Tak jako za Rakouska bylo S. první formovanou českou armádou, jež ztratila dobytím samostatnosti dřívější svůj smysl, tak dnes, odvažují se to říci, převzalo funkci armády liberalistických stran. S., DTJ a Orel reprezentují tři směry: liberalistický, socialistický a křesťansko-klerikální.

S. nutno chápati dobrou jeho vzniku. Vyrostlo z nacionálně-liberalistického hnutí. Sokolské řešení otázky sociální a národní je liberalistické. Ideálem dnešní doby je tělovýchova, která má za účel jen zdravé tělo. Vše ostatní ponechává jiným.